

EĞİTİM FAKÜLTESİ UYGULAMA OKULLARI İŞBİRLİĞİ PROGRAMINDA GÖREVLİ ÖĞRETMENLERİN VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ ÖĞRETMENLİK UYGULAMASINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Hatice GÜZEL, Nilüfer CERİT BERBER, İmran ORAL

S.Ü. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, OFMAE Böl., Fizik Eğitimi Anabilim Dalı, Konya.

Özet

Öğretmen adaylarının mesleki yeterliliklerini geliştirebilmeleri, mesleğin gerektirdiği teorik bilgi alt yapısını eğitim ortamlarına uygulayabilme becerisini kazanmaları ve öğretmenlik mesleği ile ilgili olumlu tavır takınmaları, eğitim fakülteleri ile uygulama okullarının işbirliği içinde gerçekleştirilen bir uygulama sürecini gerektirir. “Okul deneyimi” dersi çerçevesinde planlanan bu süreç, fakülte görevlilerinin ve uygulama öğretmenlerinin, öğretmen adaylarının yeterliliklerini geliştirme ve mesleğe hazırlama sorumluluğunu birlikte üstlenmelerini gerektirmektedir. Araştırma, okul deneyimi dersinin yürütülmesinde karşılaşılan güçlüklerin ortaya çıkarılması amacıyla, fakülte-okul işbirliği modelinin uygulandığı Konya ilindeki uygulama okullarında okul deneyimi etkinliklerinde görev alan öğretim elemanları ve öğretmenlerle yapılmıştır. Araştırma tarama modeli benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Sonuçlar; öğretmenlerin okul deneyimi dersinin işlevi ve işleyişi konusunda genel olarak olumlu tutum sergilediklerini fakat bazı konularda eksikliklerin olduğunu düşündüklerini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Fakülte-Okul işbirliği, Uygulama Öğretmeni, Öğretmen Eğitimi.

OPINIONS OF SUPERVISING TEACHERS IN THE COOPERATION PROGRAM OF PARTICIPATING SCHOOLS ABOUT THE IMPLEMENTATION OF TEACHING PRACTICE

Abstract

Improving the professional adequacy and developing positive manners towards being a prospective teacher require an implementation process that should be realized within the cooperation between the faculties and field schools. This planned process within the frame of field experience classes requires carrying out the responsibilities by supervisors from both faculties and field schools for improving the adequacies of prospective teachers. The purpose of this study was to reveal the difficulties faced in the implementation of field experience classes with the supervising teachers who were in charge of the process at field schools that practice the model of faculty-school cooperation in the city of Konya. Scanning model was preferred and qualitative research method was used to collect, analyze and discuss the data. The findings

revealed that the prospective teachers acquired positive manners towards the objectives and conduction of the filed experience classes. However, they thought that these classes also had some shortcomings about some matters.

Key words: *The cooperation of Faculty-School, Application Teachers, Education of Teacher.*

1. Giriş

Eğitim, nitelikli insan yetiştirmeye yönelik eylemler bütünüdür ve bunu başarmak öncelikle nitelikli öğretmen yetiştirmeyi gerektirir. Bu süreçte en önemli görev ise öğretmen yetiştiren kurumlara düşmektedir. Türkiye de sürekli gündemi oluşturan eğitim sistemi ve uygulamaları ile ilgili sorunların önemli boyutunu öğretmen yetiştirme ve yetiştirilen öğretmenlerin niteliği oluşturmaktadır (1). Bilgi çağının gerektirdiği çağdaş nitelikte bir eğitim anlayışının yaşama geçirilmesi ve bu doğrultuda eğitim sisteminin yeniden yapılandırılması, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de zorunludur. Hızla değişen toplumumuzda öğretmenlerin hizmet öncesinde nitelikli eğitim gereksinimi gün geçtikçe artmakta öğretmen adaylarının gerekli bilgi ve becerileri edinerek göreve başlamadan önce meslekte yetkinlik kazanmaları beklenmektedir (2).

Öğretmenlerin yetiştirilmesinde dünyaca kabul görmüş iki yaklaşım vardır. Bunlardan biri teori-pratik yaklaşım, diğeri ise pratik-teori yaklaşımıdır. Bu yaklaşımlardan teori-pratik yaklaşımını eğitimciler tarafından, öğretmenlerin hizmet öncesi almış oldukları eğitimin teoriye dayalı olması ve alınan bu teorik bilgilerin gerçek sınıf ortamında öğrenme faaliyetleri ile ilişkilendirilmeden verilmesi olarak nitelendirilmektedir (3). Ülkemizde uygulanan teorik yaklaşım, mevcut programların öğretmen adaylarına mesleklerinde ya kullanılmayan ya da az kullanılan teorik bilgilerden başka bir şey kazandıramayacağı sonucunu ortaya çıkmıştır. Bunun sonucunda, öğretmen eğitiminde bu zayıflığı gören eğitimcilerimiz ve Millî Eğitim Bakanlığındaki yetkililerimiz bu alanda başka alternatifler aramaya başlamışlardır. Bunlardan biri, 1994-1998 yılları arasında YÖK/DB: MEGP projesi çerçevesinde öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimleri konusunda yapılan çalışmalardır. Yapılan bu çalışmalar içerisinde en önemli olan ise, “Fakülte-Okul İş Birliği Modeli” diye adlandırılan çalışmadır (4).

YÖK / Dünya Bankası Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi tarafından geliştirilen ve çeşitli seminerler yoluyla fakültelere tanıtılan Eğitim Fakültesi- Uygulama okulu işbirliği Programı sözü edilen kurumlar arasındaki işbirliğini geliştirmeye ve sürekli hale getirmeye yönelik önemli bir adım olmuştur. Aşağıda bu işbirliğinin tarafları ve işleyişi gösterilmektedir. YÖK ile Dünya Bankası işbirliğinde hazırlanan bu program doğrultusunda, fakülte ile okul tarafları belirlenmiştir (5). MEB bu tarafların görev, yetki ve sorumlulukların açıklanış ve tarafları birbiriyle ilişkilendirmiştir.

1998- 1999 yılında yürürlüğe giren Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programında “ Okul Deneyimi I” ve “Okul Deneyimi II” dersleri konmuştur. Okul deneyimi dersinde gerçekleştirilen etkinlikler öğretmen adaylarına, başarılı birer öğ-

retmen olmalarını sağlayacak şekilde beceriler kazandırmayı amaçlamaktadır. Ders ilerledikçe öğretmen adayları, küçük bir grupta kısa bir süre için öğretmenlik yapmaya veya öğretmenin yakın denetimi altında, onunla birlikte ekip öğretimine başlayacaklardır. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğini anlama ve öğretmenliği oluşturan yeterlilikleri kazanma yönündeki gelişmeleri, üniversite öğretim üyeleri ile uygulama öğretmenleri tarafından değerlendirilecektir. Okul Deneyimi I derslerinde öğretmen adaylarının okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini çeşitli yönleri ile tanıması amaçlanırken; Okul Deneyimi II derslerinde sınıf içi kısa süreli etkinlikler planlama, uygulama ve değerlendirme becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır (6). Okul deneyimi derslerinin mevcut şekliyle ilk kez programlarda yürütülmesi, pek çok sorunla karşılaşılmasına neden olmuştur. Dolayısıyla yürütme sürecinin daha etkili hale getirilebilmesi için de, hem sorunları belirlemek hem de öneri geliştirmeye yönelik pek çok araştırma yapılmıştır (7). Bu çalışmalarda, okul deneyimi uygulamalarının istenen düzeyde yürütülmediği vurgulanmaktadır. Örneğin; uygulamalar bazı durumlarda öğretmen adaylarının mesleğe karşı olumsuz tutum kazanmalarına sebep olmaktadır (8). Uygulama okullarında gözlemler gerektiği gibi yapılamamakta, bazı etkinlikler adaylar tarafından anlaşılmamakta, uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına yeterince yardımcı olmamakta, adaylar hayali gözlemlere dayalı ödevler hazırlamakta ve uygulama öğretim elemanları üstüne düşen görevleri tam olarak yerine getirememektedir (9). Bu bağlamda, uygulama okulu öğretmenlerinin bu derse yönelik bakış açılarının neler olduğunu tespit etmek ve gelecek öneriler doğrultusunda bu dersi daha etkin bir yapıya kavuşturmak önem kazanmaktadır.

Yurt dışında bu konuda çeşitli çalışmalar yapılmakta, farklı öneriler getirilmektedir. Brink et al., son yıllarda öğretmenlik uygulaması reform hareketi çalışmaları arasında en etkili olanının üniversite ile devlet okulları işbirliği ile öğretmen yetiştirmek olduğunu ifade etmiştir (10). Sweeny, öğretmenlerin deneyimlerinden faydalanarak öğretmenlik uygulaması için bir kılavuz geliştirmeye çalışmış ve özellikle, danışmanla öğretmen adayının iyi iletişim kurmalarının, uyumlu olmalarının, danışmanın açıklayıcı ve destekleyici özelliğinin ve diğer öğretmenlerle yapılacak işbirliğinin önemi üzerinde durmuştur (11). Peterson, öğretmen adaylarının gelişimi ile birebir ilgilenen, bilgisini, deneyimlerini paylaşan, destekleyici, sabırlı, hevesli ve yol gösterici kişilerin etkili danışmanlar olduğunu belirlemiş ve öğretmen adayı ile danışman arasındaki iletişimin çok önemli olduğuna vurgu yapmıştır (12). Benson et al.'e göre ise, öğretmen adaylarının yetiştirilmesi, bölüm başkanı, koordinatör, uygulama öğretmeni ve danışmanın takım ruhuyla çalışmasını gerektirir (13). Pfeifer, danışmanların öğretmen adayının tüm ihtiyaçlarına cevap vermesi zor olacağı için, yeni mezun olmuş öğretmenlerle öğretmen adaylarının eşleştirilmesini önermiştir (14).

Bu bilgiler doğrultusunda bu araştırma, fakülte-uygulama okulu modeli içerisinde yer alan okul deneyimi dersinin yürütülmesinde karşılaşılan güçlüklerin ortaya çıkarılabilmesi için, bu süreçte yer alan görevlilerin bu derse yönelik bakış açılarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

2. Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan görüşme yöntemi kullanılmıştır. Rubin görüşme yöntemini dörde ayırır; “sabit format anket görüşmesi”, “açık uçlu anket görüşmesi”, “açık uçlu duyarlaştırıcı görüşme” ve “açık uçlu yoğunlaşmış görüşme” (15). Bu çalışmada yapılandırılmış görüşme türlerinden olan “sabit format anket görüşmesi” kullanılmıştır. Fakat kullanılan anketteki bazı sorular “açık uçlu anket görüşmesi” tarzındadır. Bu soruların diğerlerinden farkı; görüşülen bireyin bu sorulara istediği tarzda ve öznel olarak yanıt vermekte serbest olmasıdır.

Araştırma Modeli

Fakülte- Uygulama Okulu İşbirliği Modeli içerisinde yer alan Okul deneyimi II dersine ilişkin olarak; fakülte uygulama öğretim elemanları ve uygulama okulu öğretmenlerinin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada tarama modeli esas alınmıştır. Tarama modelleri, geçmişte veya günümüzde var olan bir durumu, olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (16).

Problem Cümlesi

Fakülte- Okul İşbirliği Modeli kapsamında gerçekleştirilen Okul Deneyimi II derisi ile ilgili olarak bu programda yer alan fakülte ve uygulama okulu görevlilerinin görüşleri nelerdir?

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Fakülte- Okul İşbirliği Modeli kapsamında Konya ilindeki uygulama okullarında gerçekleştirilen Okul Deneyimi II derisi etkinliklerin görev alan fakülte ve uygulama okulu görevlileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Fakülte- Okul İşbirliği Modeli kapsamında, Konya ilindeki farklı uygulama okullarında gerçekleştirilen Okul Deneyimi II etkinliklerinde görev alan 57 fakülte ve uygulama okulu görevlisi oluşturmaktadır. Tablo 1’de çalışmaya katılan görevliler ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Tablo 1. Örneklemi oluşturan uygulama görevlilerinin dağılımı

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	22	38,6
	Erkek	35	61,4
Mesleki Kıdem	1-3 Yıl	2	3,5
	4-6 Yıl	2	3,5
	7-10 Yıl	5	8,8
	11-15 Yıl	17	29,8
	16-20 Yıl	11	19,3
	20 üstü	20	35,1
Fakülte-Okul İşbirliği Programındaki Görevi	Uygulama öğretim elemanı	2	3,5
	Okul koordinatörü	2	3,5
	Uygulama öğretmeni	50	87,7
	Bölüm uygulama koordinatörü	1	1,8
	Fakülte-uygulama koordinatörü	2	3,5
Mezun Olunan Yüksek Öğretim Kurumu	Eğitim Enstitüsü	7	12,3
	Yüksek Öğretmen Okulu	1	1,8
	Eğitim Fakültesi	37	64,9
	Fen-Edebiyat Fakültesi	12	21
Okul Deneyimi Uygulamalarında Görev Alınan Yıl	İlk kez	16	28,1
	1-3	19	33,3
	4-6	11	19,3
	7-9	11	19,3

Veri Toplama Aracı

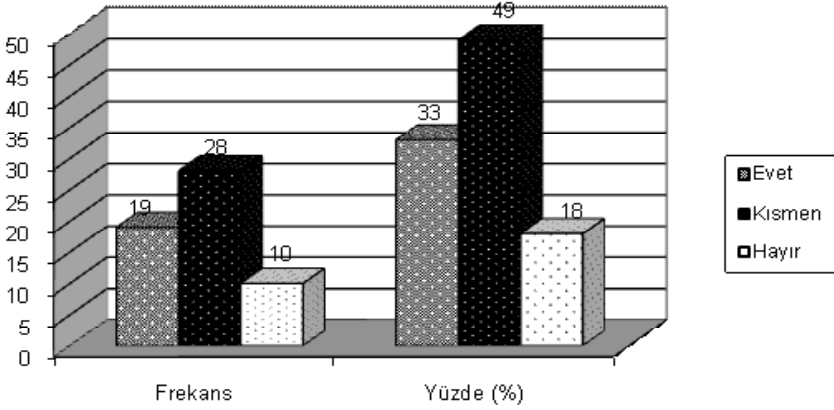
Çalışmada, uygulama okulu öğretmenleri, uygulama öğretim elemanları ve uygulama koordinatörlerinin Okul Deneyimi II dersine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla 7 kapalı uçlu ve 4 açık uçlu sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Anket, Sevim tarafından yapılan bir çalışmadan alınmıştır (17). Anket, 2005- 2006 eğitim-öğretim yılında fakülte uygulama öğretim elemanlarına, farklı uygulama okullarında görev yapan uygulama öğretmenlerine ve uygulama koordinatörlerine uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Anketten elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Bunun için veriler, doğrusal istatistiksel çözümleme yoluyla analiz edilmiş ve sonuçlar frekans dağılımı ve yüzde olarak verilmiştir.

3. Bulgular

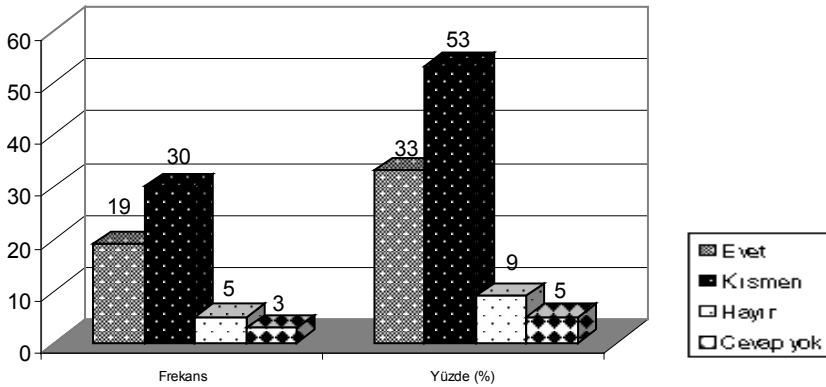
1. Uygulama öğretmenleri ve diğerlerinin “Fakülte-okul işbirliği kılavuzunu yeterince incelediğinize inanyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. “Fakülte-okul işbirliği kılavuzunu yeterince incelediğinize inanıyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar

Cevaplar incelendiğinde uygulama öğretmenleri ve diğerlerinin %33’ünün kılavuzu incelediği, %49’unun kısmen incelediği, %18’nin ise incelenmediği görülmüştür. Buna göre öğretim elemanlarının ve öğretmenlerin fakülte- okul işbirliği kılavuzunu yeterince incelemediği söylenebilir. Saratlı, okul deneyimi uygulamalarında öğretmen adaylarına sunulana danışmanlık hizmetinin yeterliği ile ilgili çalışmasında, benzer şekilde uygulama öğretmenlerinin dersin amacı ve içeriği hakkında bilgi eksikliklerinin olduğunu ve bu durumun danışmanlık hizmetinin yetersiz olmasına yol açtığını tespit etmiştir (18).

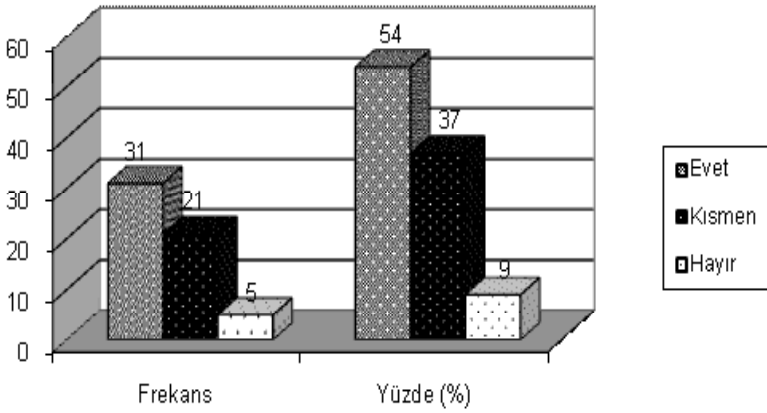
2. Uygulama öğretmenleri ve diğerlerinin “Okul deneyimi-II etkinliklerinin fakülte-okul işbirliği kılavuzunda yeterli derecede anlaşılır olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdiği cevaplar Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. “Okul deneyimi-II etkinliklerinin fakülte-okul işbirliği kılavuzunda yeterli derecede anlaşılır olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar

Şekil 2’den de görüldüğü gibi öğretmenlerin %33’ü kılavuzun anlaşılır olduğunu düşünürken, %53’ü kısmen anlaşılır olduğunu düşünmektedir. Buna göre öğretmenlerin %62’si kılavuzu yeterince anlaşılır bulmamaktadır. Benzer şekilde Özmen, Okul Deneyimi I- II derslerine ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini incelediği çalışmasında öğretmen adayları fakülte- okul işbirliği kılavuz kitaplarının yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir (19).

3. “Okul deneyimi-II dersinde gerçekleştirilen etkinlikler konusunda aday öğretmenlere yeterince rehberlik yapabildiğinizi düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin veriler Şekil 3’de görülmektedir.

Şekil 3. “Okul deneyimi-II dersinde gerçekleştirilen etkinlikler konusunda aday öğretmenlere yeterince rehberlik yapabildiğinizi düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar

Şekil 3’de görüldüğü gibi öğretmenlerin ve öğretim elemanlarının %54’ü yeterince rehberlik yapabildiğini düşünmektedir. Kocatürk’ün benzer bir çalışmasında da, uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri, uygulama öncesi ve uygulama boyunca yapılan çalışmalarla ilgili yönlendirici olduklarını ifade etmişlerdir. Fakat öğretmen adayları her iki tarafında yeterince yönlendirici olmadığını düşünmektedirler (20).

Rehberlik yapabildiğini düşünen öğretmenler buna neden olarak şunları göstermiştir;

- Zaman içerisinde kazandığım tecrübelerim ile,
- Öğretmen adaylarımızın ilgi ve istekleri doğrultusunda dersi sunuşları başarılı bulunduğu için,
- Öğretmen adayları önceki yıllara göre dersi sıkı takip ettiğinden ve birlikte ders yapma imkânı bulunduğundan,
- En iyi rehberlik sınavdan ziyade okulda olacağı için yıllar boyunca

kazandığım deneyimlerimi öğrencilere aktardım,

- Ders anlatımı, etkili öğretim metotları, laboratuvar, soru-cevap teknikleri ve dersin anlaşılabilirliği konusunda örnekler verilerek, öğretmen adayları bilgilendirildi.
- Aday öğretmenlerle yeterince iletişim kurduğumu düşünüyorum.
- Daha deneyimli olduğum, mesleğimi sevdiğim ve önem verdiğim için,
- Aday öğretmenlere talepleri doğrultusunda yardımcı oluyorum.
- Onlara deneyimlerimi aktardığım için ve karşılaşabilecekleri sorunlarla ilgili önceden bilgilendirdiğim için.

Öğretmenlerin %37'si kısmen rehberlik yapabildiğini, %9' u ise yeterince rehberlik yapamadığını ifade etmiştir. Bu bulgu Mehmetoğlu ' nun araştırmasındaki uygulama öğretim elemanı ile öğretmen adayının uygulama hakkındaki paylaşımının ve rehberliğin yeterli olmadığı bulgusunu desteklemektedir (21). Saratlı ise araştırmasında öğretim elemanlarının ve öğretmenlerin gerekli bilgilendirmeyi yapmadıkları, buna neden olarak ise, rehberlik için ayrılan sürenin yetersiz olmasının gösterildiği sonucuna ulaşmıştır (18). Alakuş ve arkadaşları da Okul Deneyimi II etkinliklerinin tam olarak amacına ulaşması için uygulama öğretmeni ve öğretim elemanının öğretmen adaylarıyla daha çok ilgilenmesini önermişlerdir (22). Yıldız' ın çalışmasında da benzer şekilde, uygulama öğretmenlerinin dersle ilgili olarak öğretmen adaylarını bilgilendirip bilgilendirmediği sorusuna da öğretmen adaylarının % 31' i kısmen demiştir (23). Ayrıca öğretmen adayları, özellikle öğretim elemanlarından değerlendirme sürecinde yeterli dönüt alamadıklarını ifade etmişlerdir (19).

4. “Okul deneyimi - II dersinde yapılan etkinliklerden en çok zorlandığınız üç etkinliği derecelendirerek (1,2,3) belirtiniz” sorusuna verilen cevaplar Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2. “Okul deneyimi - II dersinde yapılan etkinliklerden en çok zorlandığınız üç etkinliği derecelendirerek belirtiniz” sorusuna verilen cevaplar

	1. Derecede		2. Derecede		3. Derecede		Toplam
	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%	
Yönerge ve açıklamalar	7	12	1	2	1	2	9
Soru sorma alıştırmaları	1	2	2	4	5	9	8
Dersin yönetimi ve sınıf kontrolü	10	18	4	7	4	7	18
Öğrenci çalışmalarını değerlendirme	1	2	7	12	1	2	9
Ders kitaplarından yararlanma	0	0	0	0	0	0	0
Grup çalışmaları	14	25	5	9	3	5	22
Çalışma yaprakları hazırlama ve kullanma	3	5	0	0	1	2	4
Değerlendirme ve kayıt tutma	1	2	10	18	4	7	15
Test hazırlama, puanlama, analiz	4	7	11	19	11	19	26
Dersi planlama ve etkinlikleri sıraya koyma	1	2	0	0	7	12	8
Okul deneyimi çalışmalarını değerlendirme	7	12	7	12	11	19	25

Sonuçlar incelendiğinde, Tablo 2’den de görüldüğü gibi uygulama öğretmenlerinin birinci derecede zorlandıkları etkinlikler, “Grup çalışmaları”, “Dersin yönetimi ve

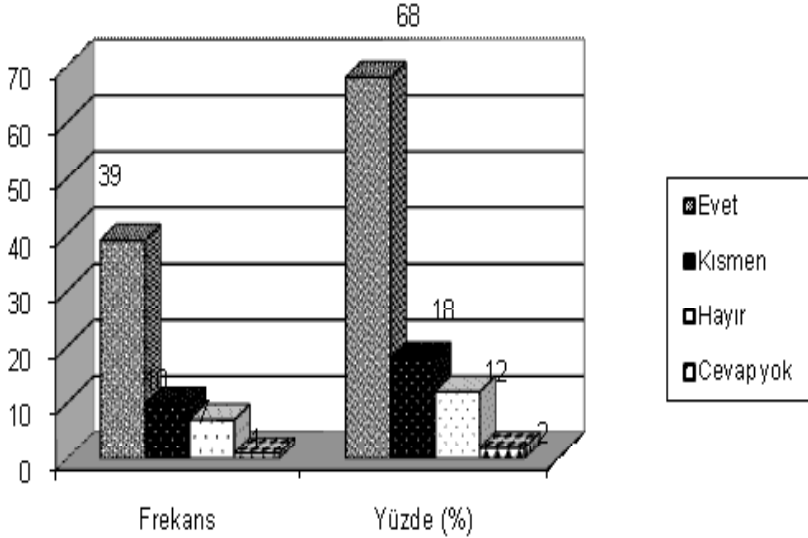
sınıf kontrolü”; ikinci derecede zorlandıkları etkinlikler, “Test hazırlama, puanlama, analiz”, “Değerlendirme ve kayıt tutma”; üçüncü derecede zorlandıkları etkinlikler ise, “Öğrenci çalışmalarını değerlendirme” ve “Test hazırlama, puanlama, analiz” etkinlikleri olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar tezli ve tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin en çok zorlandığı etkinlikler ile de paralellik göstermektedir (24).

Öğretmenler zorlandıkları etkinlikler için zorlanmalarına sebep olarak şunları belirtmişlerdir;

- Öğretmen adaylarının hazırladıkları çalışma yapıları yetersiz, ayrıca, öğrencileri yeterince tanımadıkları için değerlendirmede de başarısızlar.
- Okul dışında kalan zamanını buna ayırmak zorunda olduğum için,
- Sınıf mevcudu fazla ve zaman kısıtlı. Değerlendirme de işlevsel bir durum söz konusu değil.
- Grup çalışmaları etkinliği, sınıf mevcudu ve müfredat açısından etkili değil. Gruplardaki her bir kişiyle eşit ölçüde ilgilenilemiyor. Kontrol zorlaşıyor. Zaman kısıtlı.
- Test hazırlama, puanlama ve analiz etkinliği zaman alıyor. Yeterli ilgi gösterilmiyor.
- Okul deneyimi-II çalışmalarının değerlendirilmesinde kararsızlık yaşadım. Genellikle kâğıt üzerinde kaldı. İşlevsel değil.

Kocatürk, öğretim elemanlarının ders kitaplarından yararlanma, grup çalışmaları ve dersin değerlendirilmesi konularında öğretmen adaylarını yeterince yönlendirmediklerini belirlemiştir. Uygulama öğretmenlerinin ise, etkinlikler arasında geçişleri sağlama, zamanı iyi kullanma, grup çalışmaları ve dersin değerlendirilmesi konularında öğretmen adaylarını yeterince yönlendirmedikleri sonucuna ulaşmıştır (20). Yıldız ‘ın çalışmasında öğretmen adayları etkinlikler arasında en az düzeyde “Grup çalışmaları”nın gerçekleştirildiğini ifade etmişlerdir. Uygulama öğretmenleri uzun zaman ve emek isteyen bir teknik olması sebebiyle grup çalışması yöntemini tercih etmemektedirler. Gerek öğretmen adayları gerekse uygulama öğretmenleri grup çalışmalarını aynı zamanda onların mesleki bilgi ve becerilerine en az katkı sağlayan etkinliklerin başında görmektedirler (23). Alakuş, Oral ve Mercan, Okul Deneyimi II dersi uygulamasında yer alan etkinliklerin gerçekleşme düzeyi ile ilgili çalışmasında, ders kitaplarından yararlanma, grup çalışmaları ve test hazırlama, puanlama ve analiz etkinliklerinin orta düzeyde, diğer etkinliklerin ise çok düzeyde gerçekleştiğini belirlemiştir (22).

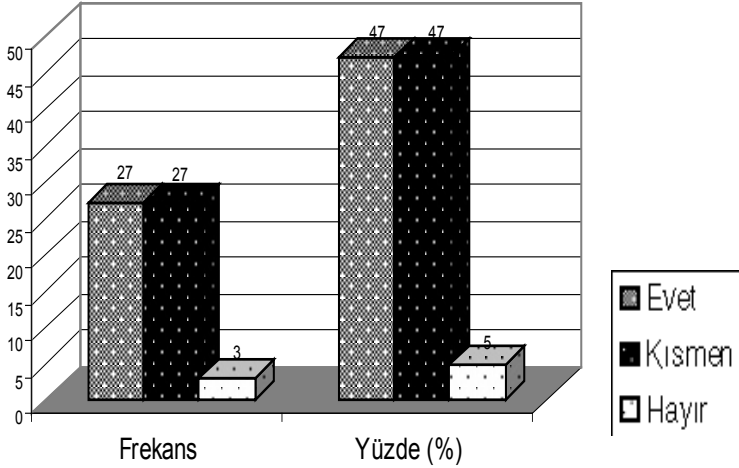
5. “Fakülte-okul işbirliği konusunda bir seminer çalışmasına gereksinim duyuyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Şekil 4’de verilmiştir.

Şekil 4. “Fakülte-Okul İşbirliği Konusunda Bir Seminer Çalışmasına Gereksinim Duyuyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar

Şekil 4’den görüldüğü gibi öğretmenlerin %68’nin evet cevabını verdiği tespit edilmiştir. Buna göre uygulama görevlilerinin fakülte- okul işbirliği konusunda bir seminer çalışmasına ihtiyaçları vardır. Benzer şekilde Azar, bu derslerin daha sağlıklı yapılabilmesi için öğretmen adaylarına, öğretmenlere ve öğretim elemanlarına bu konularla ilgili bir hizmet içi eğitim veya seminer düzenlenmesinin faydalı olacağı sonucunu ortaya koymuştur (25). Sağlam ve Sağlam, uygulamada görev alacak öğretmenleri bilgilendirmek amacıyla seminerler düzenlenmesi gerektiği sonucuna varmıştır (26).

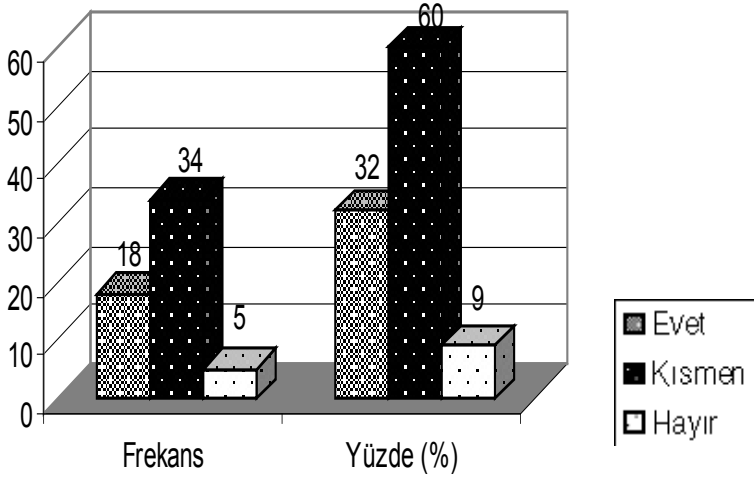
6. “Okul Deneyimi-II Dersinde Gerçekleştirilen Etkinliklerin Öğretmen Adaylarını Öğretmenlik Uygulamasına Hazırlayıcı Nitelikte olduğunu Düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin veriler Şekil 5’de görülmektedir.

Şekil 5. “Okul deneyimi-II dersinde gerçekleştirilen etkinliklerin öğretmen adaylarını öğretmenlik uygulamasına hazırlayıcı nitelikte olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar

Şekil 5’de görüldüğü gibi görevlilerin %47’si “evet” derken %47’si “kısmen” cevabını vermiştir. Buna göre uygulama öğretim elemanları ve öğretmenler etkinliklerin öğretmen adaylarını öğretmenliğe yeterince hazırlayıcı olduğunu düşünmemektedirler.

7. “Sizce öğretmen adayları okul deneyimi-II dersinde gerçekleştirilmesi öngörülen etkinlikleri amacına uygun bir şekilde anlayıp gerçekleştirebiliyorlar mı?” sorusuna verilen cevaplar Şekil 6’da verilmiştir.

Şekil 6. “Sizce öğretmen adayları okul deneyimi-II dersinde gerçekleştirilmesi öngörülen etkinlikleri amacına uygun bir şekilde anlayıp gerçekleştirebiliyorlar mı?” sorusuna verilen cevaplar

Şekil 6’den görüldüğü üzere öğretmenlerinin %60’ı kısmen, %32’si evet cevabını vermiştir. Öğretmenler ve öğretim elemanları öğretmen adaylarının etkinlikleri amacına uygun şekilde yeterince gerçekleştiremediklerini düşünmektedirler. Yıldız, benzer bir çalışmada, öğretmen adaylarının “Yönerge ve açıklamalar”, “Grup çalışmalarını”, “Çalışma yapraklarının hazırlanması ve kullanılması” etkinliklerini gerçekleştirme olanağı bulamadıklarını tespit etmiştir (23).

8. “Öğretmen adaylarının etkinlikleri amacına uygun bir şekilde gerçekleştirememelerinin sizce sebebi nedir?” sorusuna verilen cevaplar Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. “Öğretmen adaylarının etkinlikleri amacına uygun bir şekilde gerçekleştirememelerinin sizce sebebi nedir?” sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplar

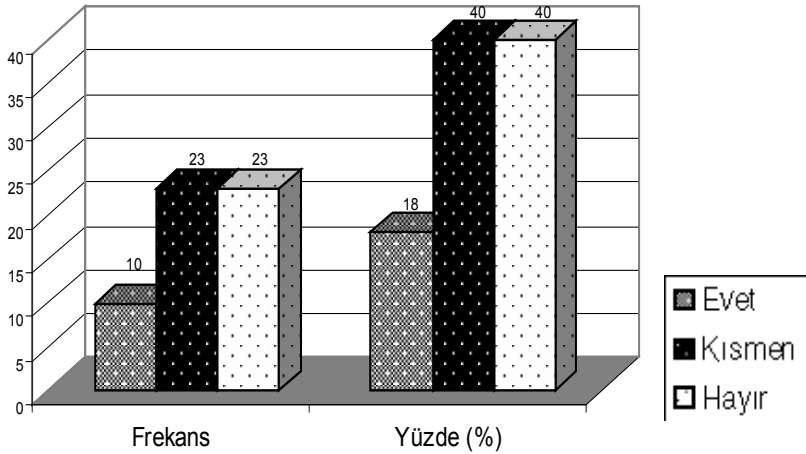
	1. Derecede		2. Derecede		3. Derecede	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Kılavuzdaki etkinliklerin açık ve anlaşılır olmaması	11	28	2	5	6	15
Aday öğretmenlere yeterli rehberlik yapılamaması	8	21	6	15	4	10
Aday öğretmenlerin ilgisizlikleri	13	33	5	13	1	3

Tablo 3’den görüldüğü gibi verilen cevaplar incelendiğinde öncelik sırasına göre bu nedenleri şöyle sıraladıkları tespit edilmiştir;

1. Aday öğretmenlerin ilgisizlikleri,
 2. Aday öğretmenlere yeterince rehberlik yapılamaması,
 3. Kılavuzdaki etkinliklerin açık ve anlaşılır olmaması,
- Bu nedenlerin dışında;

1. Öğretmen adayları, öğretmenlik mesleğinin kutsallığının şuurunda değiller.
 2. Şehir dışına gidip geldiklerinden.
- şeklinde görüş bildirmişlerdir.

9. “Fakülte-okul işbirliği sürecinde, uygulama öğretim elemanı-uygulama öğretmeni iletişiminin etkili düzeyde olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?” sorusuna verilen cevaplar şekil 7’de görülmektedir.

Şekil 7. “Fakülte-okul işbirliği sürecinde, uygulama öğretim elemanı-uygulama öğretmeni iletişiminin etkili düzeyde olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?” sorusuna verilen cevaplar

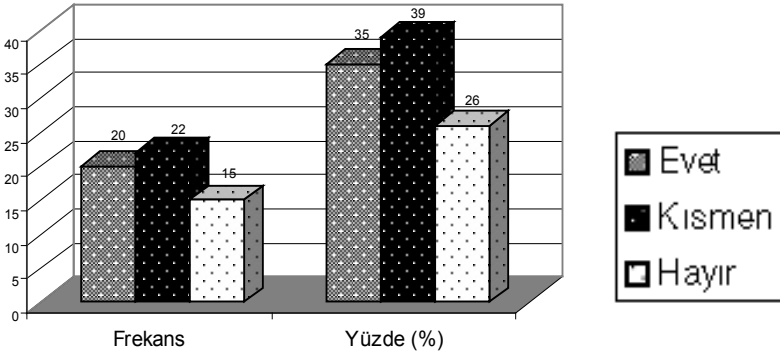
Bu soruya şekil 7’de görüldüğü gibi öğretmenlerin %40’ hayır cevabını verirken %40’ı ise kısmen cevabını vermiştir. Görevliler genel olarak uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmenini iletişiminin yeterli olmadığını düşünmektedirler.”Hayır” cevabı şu nedenlere dayandırılmıştır;

1. Koordinasyon bozukluğu,
2. Uygulama öğretim elemanlarının çoğunluğu okulumuza gelmedi.
3. Aday öğretmen öğretim elemanı tarafından izlenmedi. Öğretim elemanı ile uygulama öğretmeni arasında hiçbir iletişim olmadı.
4. Öğretim elemanları ders anlatımlarına iştirak etmiyor. Öğretim elemanı ile bir görüşme mümkün olmuyor.
5. Öğretim elemanı okula hiç gelmedi.

6. Öğretim elemanları öğretmen adayları ile ilgilenmiyor.
7. Herkes yoğun çalışma temposu içinde,
8. Kartallar yüksekte uçar,
9. Fakülte öğretim elemanlarının ilgisizliğinden,
10. Okul programlarının yüklü olmasından
11. Öğrenci denetlendiğini bilmeli,
12. Fakülte öğretim elemanı – öğretmen adayı ile ilgili bir planlama yok.

Sağlam ve Sağlam, Okul Deneyimi derslerinin yürütülmesinde uygulama öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar arasında, uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanları arasındaki işbirliği ve iletişim eksikliğine vurgu yapmıştır (26). Saratlı ise danışmanlık hizmetinin yetersizliğinin başlıca nedenlerinden birinin öğretim elemanı, uygulama öğretmenleri ve öğretmen adaylarının iletişim ve işbirliği eksikliği olduğunu tespit etmiştir (18). Köksal, uygulama öğretmenlerinin, uygulama öğretim elemanlarının yeterli zamanı olmadığı için kendileriyle az görüştikleri ve yeterli iletişim kuramadıklarından yakındıklarını belirtmiştir (27). Yıldız çalışmasında uygulama öğretmenlerinin % 49'unun fakülte öğretim elemanının öğrenci çalışmalarını yönlendirmede kendileriyle hiç işbirliği yapmadığını belirttiklerini ortaya koymuştur (23).

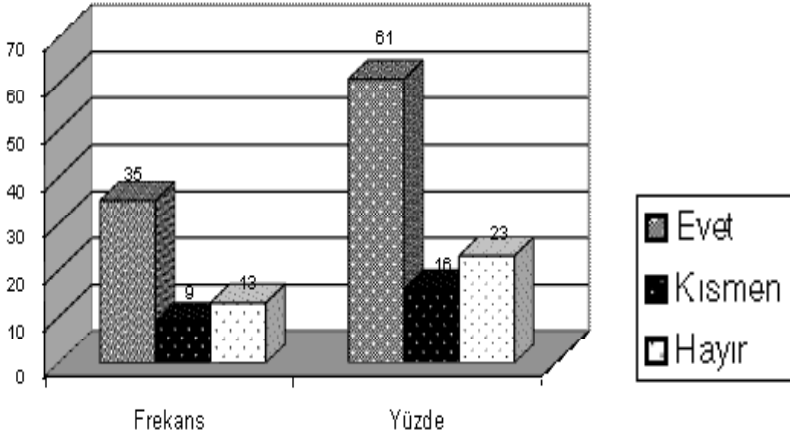
10. “Okul deneyimi ve uygulama çalışmalarının mesleki açıdan size katkısı oldu mu” sorusuna verilen cevaplar şekil 8’de verilmiştir.

Şekil 8. “Okul deneyimi ve uygulama çalışmalarının mesleki açıdan size katkısı oldu mu?” sorusuna verilen cevaplar

Şekil 8’de görüldüğü gibi “Okul deneyimi ve uygulama çalışmalarının mesleki açıdan size katkısı oldu mu” sorusuna öğretmenlerin %39’u kısmen, % 35’i evet, %26’sı hayır cevabını vermiştir. Yıldız’ ın çalışmasında da uygulama öğretmenlerinin yaklaşık %14’ ü “Öğrencilerin fikirlerinden yararlandım ve mesleki gelişimime katkı sağladı”, % 7’ si “İş tatmini sağladı” şeklinde görüş bildirmişlerdir (23).

11. “Gelecek yıllarda okul deneyimi derslerinin uygulamalarında görev almak ister misiniz?” sorusuna verilen cevaplar şekil 9’da verilmiştir.

Şekil 9. “Gelecek yıllarda okul deneyimi derslerinin uygulamalarında görev almak ister misiniz?” sorusuna verilen cevaplar

Şekil 9’dan görüldüğü gibi “Gelecek yıllarda okul deneyimi derslerinin uygulamalarında görev almak ister misiniz?” sorusuna öğretmenlerin %61’i evet, %26’sı hayır cevabını vermiştir. Yine Yıldız’ın araştırmasında uygulama öğretmenlerinin yaklaşık %78’i bu görevden memnun olduğunu, %22’si ise kısmen memnun olduğunu belirtmiştir (23).

4. Sonuçlar ve Öneriler

1. Uygulama öğretmenleri ve diğerleri, fakülte-okul işbirliği kılavuzunu yeterince incelememektedir.
2. Uygulama öğretmenleri ve diğerleri, fakülte-okul işbirliği kılavuzunu yeterince anlaşılır bulmamaktadır.
3. Uygulama öğretmenleri ve diğerleri genel olarak, okul-deneyimi-II dersinde gerçekleştirilen etkinlikler konusunda öğretmen adaylarına yeterince rehberlik yaptıklarını düşünmektedir ve genellikle öğretmen adaylarına tecrübeleri ve onların talepleri doğrultusunda rehberlik yaptıklarını belirtmişlerdir. Yeterince rehberlik yapamadığını düşünen uygulama öğretmenleri ise, buna neden olarak; zaman yetersizliğini, öğretmen adaylarının devamsızlığı, öğretmen adayı sayısının fazla olmasını, öğretmen adaylarının isteksiz olmasını göstermiştir.

4. Uygulama öğretmenleri ve diğer görevlilerin en çok zorlandığı etkinlikler sırasıyla;
 - Grup çalışmaları,
 - Test hazırlama, puanlama ve analiz,
 - Okul deneyimi-II çalışmalarının değerlendirilmesi olmuştur.
1. Öğretmenler ve öğretim elemanları, fakülte-okul işbirliği konusunda bir seminer çalışmasına gereksinim duymaktadır.
2. Öğretmenler ve diğerleri, okul deneyimi-II dersinde gerçekleştirilen etkinliklerin kısmen de olsa öğretmenliğe hazırlayıcı nitelikte olduğunu düşünmektedir.
3. Uygulama öğretmenler ve diğer görevliler, öğretmen adaylarının okul deneyimi-II dersindeki etkinlikleri kısmen amacına uygun şekilde gerçekleştirebildiklerini düşünmektedir. Buna neden olarak; aday öğretmenlerin ilgisizliklerini göstermişlerdir.
4. Görevliler, fakülte-okul işbirliği sürecinde, uygulama öğretim elemanı-uygulama öğretmeni iletişiminin etkili düzeyde olmadığını düşünmektedirler. Buna neden olarak ise, fakülte uygulama öğretim elemanlarının ilgisizliklerini göstermişlerdir.
5. Öğretmenler ve diğerleri, gelecek yıllarda okul deneyimi dersi uygulamalarında tekrar görev almak istemektedirler.

Bu sonuçlara dayalı olarak aşağıdaki öneriler yapılabilir.

1. Anlaşılması daha kolay, daha açık Fakülte-Okul işbirliği kılavuzu oluşturulmalıdır. Okul deneyimi dersinin içeriği ve içerdiği etkinlikler daha açık ve anlaşılır hale getirilmelidir. Gerek kılavuzun gerekse etkinliklerin, uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları tarafından aynı şekilde anlaşılması sağlanmalıdır.
2. Okul deneyimi derslerinin daha verimli olabilmesi için uygulama okulundaki rehber öğretmen ve bu derslerinin yürütülmesinden ve uygulanmasından sorumlu olan fakülte öğretim elemanı başına düşen öğretmen adayı sayısı mümkün olduğunca azaltılmalıdır.
3. Öğretmenlere, yeterli danışmanlık hizmeti sunabilmeleri için fakülte-okul işbirliği konusunda, etkinlikleri ve uygulama sürecini tanıtıcı hizmet içi kurslar ile eğitici seminerler verilmelidir.
4. Fakülte-okul işbirliği sürecinde, uygulama öğretim elemanı-uygulama öğretmeni iletişiminin artırılması için çalışmalar yapılmalıdır. Görevli öğretim elemanları ve öğretmenler belirli zamanlarda ve ihtiyaç duyuldukça bir ara-

ya gelmelidir. Uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve öğretmen adayları her hafta düzenli olarak bir araya gelip birlikte değerlendirmeler yapabilirler.

5. Uygulama öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin seçiminde mesleki ve kişisel yeterlilikler, ders yükleri gibi kriterler göz önünde bulundurulmalıdır. Uygulamalarda yeterince faydalı olamayan öğretmenler ve öğretim elemanları belirlenmeli ve aynı kişilere yeniden görev verilmemelidir.

6. Kaynaklar

1. Gürkan, T., İlkokul Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları İle Benlik Kavramları Arasındaki İlişki, Ankara: Sevinç Matbaası, 1993.
2. Ersoy, Y., Matematik öğretmen adaylarının okul deneyimi: Öğretmenlerin gözlemlenen rolleri ve izlenimlerden yansımaları, DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 12, 134-142, 2000.
3. Çepni, S. ve Azar, A., Two approaches to the international initial science teacher education program, Teacher training for the twenty first century, İzmir, s.65-77, 1995.
4. Günçer, B., Okullarda Uygulama Çalışmaları-İlköğretim, YÖK/DB Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara, 1997.
5. YÖK, Okullarda uygulama çalışmaları, <http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/kitapları/ilkogretimbasl.doc>, 1997.
6. YÖK, Fakülte-Okul İşbirliği, YÖK/DB Yayınları, Ankara, 1998.
7. Yiğit, N. ve Alev, N., Etkili öğretmen yetiştirme açısından okul deneyimi derslerinin değerlendirilmesi, GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, cilt 25, sayı 1, 91- 103, 2005.
8. Toprakçı, E., Okul deneyimi II dersinin teori ve pratiği, Eğitim Araştırmaları, sayı 10, 146-152, 2003.
9. Arı, A. ve Kiraz, E., Okul deneyimi uygulamalarında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri, III. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Ankara: MEB Basımevi, 1999.
10. Brink, B., Granby, C., Grisham, D.L. et al., Who needs student teachers?, Action in Teacher Education, 23(3), 33- 45, 2001.
11. Sweeny, B., The new teacher mentoring process: a working model, The Mentoring Leadership & Resource Network, <http://www.mentors.net/03articles.html>, 1990.
12. Peterson, R., What is a mentor? <http://www.gse.uci.edu/doehome/EdResource/Publications/MentorTeacher/Contents.html>, 1996.
13. Benson, A., Norbury, J., Thomas, B., Implication for the whole science department, Mentoring for Science Teacher, USA, 1997.
14. Pfeifer, S. E., The benefits of establishing a student/alumni mentoring program, The Mentor an Academic Advising Journal, <http://www.psu.edu/dus/mentor/archives>, 2002.
15. Rubin, H.J., Applied Social Research, Columbus, OH: Charles E. Merrill Publication, 1983.
16. Karasar, N., Bilimsel Araştırma Yöntemi, ISBN: 975-95432-1-6, (4.Basım), 3A Araştırma, Ankara, 1991.
17. Sevim, S., Eğitim Fakültesi- Uygulama Okulu İşbirliği Kapsamında Yürütülen Öğretmenlik Uygulaması Ve Uygulamada Karşılaşılan Güçlükler, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Trabzon, 2002.

18. Saratlı, E., Okul Deneyimi I Dersi Uygulamasında İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarına Sunulan Danışmanlık Hizmetinin Yeterliliği (Siirt İli Örneği), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.
19. Özmen, H., Okul Deneyimi- I ve Okul Deneyimi- II derslerine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri, Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı 25, 25- 37, 2008.
20. Kocatürk, F., Okul Deneyimi II Dersi İle İlgili Uygulama Öğretim Elemanlarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı Yüksek lisans tezi, Ankara, 2006.
21. Mehmetoğlu, N., Aday Öğretmenlerin İlköğretim Kurumlarında Yaptıkları Stajlarda Görülen Eksiklikler (Sakarya İli Örneği), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek lisans tezi, Sakarya, 2002.
22. Alakuş, O., Oral, B. ve Mercin, L., Güzel sanatlar eğitimi bölümü öğretmen adaylarının okul deneyimi II uygulamasına ilişkin algıları, Milli Eğitim Dergisi, Sayı 168, 2005.
23. Yıldız, H., YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Kapsamında Yer Alan Okul Deneyimi II Etkinliklerinin Değerlendirilmesi (Sivas İli Cumhuriyet Üniversitesi Örneği), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek lisans tezi, Sivas, 2006.
24. Güzel, H., Sankoc, A. ve Cerit, N., Fizik bölümü öğrencilerinin okul deneyimi etkinlikleri üzerine bir çalışma, 23. Uluslar arası Fizik Kongresi, 13-16 Eylül 2005, Muğla Üniversitesi, Muğla, 2005.
25. Azar, A., Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin görüşlerin yansımaları, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 159, 2003.
26. Sağlam, A.Ç. ve Sağlam, M., Öğretmenlik uygulaması ve okul deneyimi derslerinin yürütülmesinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri, Çağdaş Eğitim Dergisi, Sayı: 305, 18- 25, 2004.
27. Köksal, N., Öğretmenlik uygulaması dersi kapsamındaki uygulamaların sınıf öğretmenlerine katkıları, XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli, 596- 599, 2005.